

ÅRSPLAN 2024

JARENGA BARNEHAGE

BLI MED OG SETT SPOR!

INNLEDNING

ÅRSPLAN

Barnehagen skal utarbeide en årsplan. I tillegg skal det utarbeides planer for kortere og lengre tidsrom og for ulike barnegrupper etter behov. Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere, foresatte og andre interesserte. Årsplanen sier noe om hvordan barnehagen arbeider med omsorg, danning, lek og læring for å fremme allsidig utvikling. Planen gir informasjon om hvordan barnekonvensjonen, barnehagelovens bestemmelser om innhold (§ 2) og rammeplanen følges opp, dokumenteres og vurderes.

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet

Barnehagen er, ifølge Rammeplan for barnehagen, en pedagogisk virksomhet der samfunnsmandatet er å ivareta barnas behov for omsorg, lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen, som første ledd i utdanningsløpet, skal tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs- og læringsmiljø som er til barns beste. Dette skal gjøres i samarbeid og forståelse med barnas hjem.

Bærumsbarnehagen

I Bærum er det i tillegg til rammeplanen utarbeidet en barnehagemelding for Bærumsbarnehagen. Barnehagemeldingen skal bidra til et likeverdig barnehagetilbud i alle Bærum kommunes barnehager.

Tidlig innsats, mestringsperspektivet, samarbeid og samhandling skal vektlegges i Bærumsbarnehagen. Barnehagen er det første trinn i utdanningsløpet, og **lek**, **språk** og **helse** er spesielle faglige satsningsområder.

Som oppfølging av barnehagemeldingen utarbeides det kvalitetsplan. Dette er planer som skal bidra til å sikre tidlig innsats og bedre læring for barna i Bærumsbarnehagene. Fra 2019 og fremover skal kvalitetsutvikling i det pedagogiske arbeidet foregå hovedsakelig innenfor områdene:

- Språk og kommunikasjon
- Livsmestring
- Digital barnehage

Lek og læring – Rammeverk for kvalitet i bærumsbarnehagen:

<https://www.baerum.kommune.no/globalassets/tjenester/barnehage/felles/lek-og-laring---rammeverk-for-kvalitet-i-barumsbarnehagen.pdf>

«Det skal være stort å være liten i Bærum»

JARENGA BARNEHAGE

Barnehagen er en basebarnehage bestående av 4 torg med tilhørende 3 baser pr. torg. I tillegg finnes det flere dynamiske rom i barnehagen. Vi har både mindre aktivitetsrom, og større fellesarealer; grovmotorisk rom (PULS), et vannrom (DRÅPE), rommet utenfor storkjøkkenet (RUSK) og et atrium (Fabel) for større samlinger. Barnehagen har også et storkjøkken med egen kokk som serverer lunsj og ettermiddagsmåltider til barna. Hos oss er det sånn at alle barnehagens rom skal brukes av alle barn i barnehagen. Vi går på besøk på andre torg, bruker fellesarealer og uteområdene på tvers, samtidig som hjertet til hver enkelt barnegruppe ligger i basens eget rom og torg. Barnehagen er kledd vedlikeholdsvennlig, mørkebrun bambus og består av tre etasjer. Med store, flotte vinduer slippes det mye lys inn i barnehagen og på taket er det solceller nok til å produsere rundt 34.000 kWh/år.

Barnehagen består av 168 barn og ca 40 ansatte. Ledelsen består av en tjenesteleder og en avdelingsleder. Etter hvert skal barnehagen også ansatte en faglig veileder i en 50 % stilling.

Jarenga barnehage, slik vi kjenner den i dag, har stått i 3 år. 3 år er ikke lenge i et etableringsperspektiv av en ny barnehage. Arbeidet med å komme sammen og å danne en felles kultur er i kontinuerlig prosess. Vi har to større linjer vi følger, det ene er arbeidet med dynamiske rom og det andre er arbeidet med Tett-på. Disse arbeidsformene er sentrale for oss i det å komme sammen og bli et felles vi.

Dynamiske rom er vår arbeidsform i Jarenga barnehage. Her utforsker vi sammen med USN (Universitetet i Sørøst-Norge) på hva og hvordan vi kan få til gode lekemiljøer for barna våre. Vårt mål er at alle barn skal oppleve god og dyp lek i et inspirerende barnehagemiljø hvor fantasi og kreativitet er viktige stikkord. For oss er barnehagen et dynamisk sted og dette gjenspeiler seg i vårt arbeid med barna og planene våre.

Vi er med i «TETT PÅ» satsningen til Bærum kommune: et kvalitets- og utviklingsarbeid for å styrke samspillet mellom ansatte og barn.

VURDERING AV BARNEHAGENS PEDAGOGISKE PRAKSIS

Barnekonvensjonen, Barnehageloven, rammeplanen for barnehager og kommunale styringsdokumenter gir oss et mandat som vi tar på største alvor. Disse dokumentene forteller oss hva en barnehage skal inneholde, og hva personalet/de ansatte/vi /skal gjøre for at

barnehagen skal bli en god, pedagogisk virksomhet. Dette legger grunnlaget for vår barnehagedrift.

De ansatte har et tett samarbeid med foreldregruppen i barnehagen, og det opprettes hvert år et AU (arbeidsutvalg) med foreldrerepresentanter fra hver base i barnehagen. Videre velger AU representanter (en fra hvert torg i barnehagen) som skal sitte i SU (Samarbeidsutvalget). AU har møter på eget initiativ der de tar opp ting som rører seg i barnehagen, uten barnehageansatte til stede. SU består også av representanter fra personalet i barnehagen, samt tjenesteleder og avdelingsleder. De har jevnlig møter for å diskutere saker som både barnehage og foreldregruppen er opptatt av. SU godkjenner årsplanen før utsending hvert år. Dette er en måte å sikre et godt samarbeid mellom barnehage og hjem. Annet hvert år blir det sendt ut en foreldreundersøkelse hvor foreldrene får muligheten til å si sin mening om alt fra barnets trivsel, trygghet, læringsmiljø o.l. Resultatene av denne undersøkelsen blir tatt opp på et SU møte i etterkant slik at vi kan bruke undersøkelsen som redskap for forbedring. AU/SU er ikke et klageorgan, men en måte å sikre godt samarbeid mellom barnehage og hjem.

Gjennom TETT PÅ skal vi arbeide for å øke kvaliteten på relasjoner mellom barn og ansatte. Dette gjøres gjennom et systematisk arbeid med mentorveiledninger, praksisfortellinger, refleksjonsarbeid og observasjoner. Dette er et viktig kvalitetsarbeid som er med på å skape refleksjoner over egen praksis.

BARNEHAGENS PEDAGOGISKE ARBEID

BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og danning skal ses i sammenheng. (Rammeplanen for barnehagen, s. 7)

BARN OG BARNDOM

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn. Barna skal møtes som individer og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden. Barns liv påvirkes av omgivelsene, men barn påvirker også sine egne liv. Barnehagen legger til rette for alle barns ulike forutsetninger i fellesskap med andre. (Rammeplanen for barnehagen)

Barn og barndom, i et samfunnsperspektiv, endrer seg. I dag vokser barn opp i et samfunn preget av hurtighet, travelhet, rask tilgang på informasjon og kunnskap, teknologi som muliggjør opprettholdelse av relasjoner med store fysiske avstander og samtidig er kanskje relasjoner med liten fysisk avstand truet? Et større individfokus er også noe som preger samfunnet i større grad i dag enn for bare 20 år siden. Barnehageforliket i 2003 gav alle barn rett på barnehageplass, og med dette ble også barndommen i mye større grad institusjonalisert. Barnehagen som institusjon har også forandret seg med tiden, og i dag er vi første ledd i utdanningsløpet. Dette gjør at barnehagens innhold har blitt profesjonalisert og samfunnet er mye mer interessert i barnehagens innhold enn tidligere.

Barnehagens mandat er å ivareta barn og barndommen innenfor de samfunnsmessige rammene vi har. Barndommen er en tid av livet som skal beskyttes og hegnes om. Den har egenverdi, og det er tydelig forankret i barnekonvensjonen som videre er ratifisert i det norske lovverket. Barnekonvensjonen har fire generelle prinsipper, som handler om ikke-

diskriminering, barnets beste, barnets rett til liv og utvikling, og barnets rett til å bli hørt. Disse prinsippene er pilarene for å forstå de andre bestemmelsene i barnekonvensjonen. Rammeplanen for barnehagen stadfester at barndommens egenverdi skal ivaretas og forvaltes med omhu. Det å anerkjenne barndommens egenverdi handler om å se barnet der det er, i et her og nå perspektiv.

Synet vi som ansatte har på barn blir dermed førende for pedagogikken. Barn er kompetente og sosialt aktive allerede fra fødselen av, og dette er sentralt for vår grunnleggende pedagogiske praksis. Barnesynet vi har speiler seg gjennom den minste bevegelse vi gjør og tilnærming til, med og rundt barn. Det at barn er i barnehagen flere timer hver dag gjør at barnehagen er en viktig sosialiseringsarena som spiller en sentral rolle i barns tidlige barndom. I en hektisk hverdag, der skjerm, fritidsaktiviteter og tidsklemma preger livet for mange senker vi tempoet og tilstedeværelsen. Vi er tett på og har tid til at de nære relasjonene mellom voksne og barn og barn seg imellom utvikles. Her leves barndommen ut.

Resten av årsplanen er en synliggjøring av hvordan vårt syn på barn og barndom kommer til uttrykk gjennom våre arbeidsmåter i barnehagen.

DEMOKRATI

Økt mangfold og individualisering gir behov for demokratiforståelse, respekt for forskjellighet og positive holdninger til å leve sammen i fellesskap. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av. (Rammeplanen)

De ansatte hos oss vil sørge for et inkluderende fellesskap der barna blir kjent med demokratiske prinsipper. Medvirkning står sentralt i vår hverdag og ved å sørge for at barna får medvirke på egne premisser i hverdagens mange små og store situasjoner, lar vi barna få ta del i et demokrati innenfor barnehagens vegger. Barnas uttrykk og meninger skal møtes med anerkjennelse og respekt, og alle barn skal få anledning til å ytre seg, bli hørt og få delta. Barn og voksne er likeverdige, men ikke likestilte. Hos oss betyr dette at de ansatte er den ansvarlige parten, og skal være tydelige og ta ansvar når det er nødvendig, og at barna skal få være med å bestemme når det er mulig. Barna skal gis mulighet til å ta et valg og få erfaringer med å stå for det, i trygge rammer hvor de får støtte og veiledning av ansatte. Vi gir også rom for og lærer barna et det er lov å ombestemme seg.

For å kunne følge barns spor må de ansatte være åpne for å endre på planer og la seg påvirke. Planer som legges må være fleksible, og de ansatte skal la barnas synspunkter og uttrykk være med på å forme videre planer. Av og til ender man opp med å gjøre noe helt annet enn planlagt som en konsekvens av påvirkning fra barna.

I vår barnehage jobber vi med medvirkning gjennom blant annet:

- Lekemiljøene
- Turdestinasjoner og innhold
- Samtaler med barna
- Observasjon og dokumentasjon som brukes analytisk som grunnlag for videre planer
- Anerkjennelse av følelser
- Følge barnas spor. Ansatte er ansvarlige for å gripe fatt i barnas interesser og tilføre, berike og undersøke videre sammen med barna.

MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT

Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Samtidig skal barnehagen gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap. (Rammeplanen, s. 9)

Arbeidet med mangfold og gjensidig respekt kommer til syne i barnehagehverdagens små og store øyeblikk. Gjennom ulike hverdagssituasjoner og lek blir barna kjent med sine egne og andres grenser. Her jobber ansatte med å lære barna å si nei, og det å tåle å få et nei. Vi veileder barna i denne prosessen og dette er med på å bygge opp en gjensidig respekt for hverandre.

Menneskelig forskjellighet kommer spontant til uttrykk gjennom de helt små detaljene av hva vi gjør. Helt konkret handler dette om alt ifra hvor forskjellig folk kommer til og fra barnehagen, at vi spiser ulik mat, at vi har ulike strategier for å løse problemer, musikkpreferanser osv. og at vi som ansatte synliggjør og anerkjenner dette løpende i hverdagen. Denne synliggjøringen bidrar til at barnas forståelse for andre menneskers ulikheter opparbeides. Barna får erfare mangfold og respekt for menneskeverdet på en naturlig og enkel måte.

Av større situasjoner vi i barnehagen jobber med er ulike familiekonstellasjoner, ulike tradisjoner og at folk lever sine liv på ulikt vis. Vi markerer samenes nasjonaldag, jul, stolthetsuker, og andre høytider og markeringer.

ARBEID MOT MOBBING

Barnehageloven §42 sier at vi skal sikre at barnehagebarna har et godt og trygt psykososialt miljø. Som et ledd i det forebyggende arbeidet mot mobbing har Bærum kommune utarbeidet en handlingsplan mot mobbing og krenkelser i Bærumsbarnehagen. Se «handlingsplan for et godt psykososialt barnehagemiljø» på barnehagens nettsider.

FNs barnekonvensjon peker på utviklingen av respekt for barnets personlighet, kulturelle identitet, språk og verdier. Mobbingen og utenforskap kan hemme en slik utvikling. Barnehagen er en viktig arena for å forebygge slik atferd. Voksenrollen er viktig i arbeidet mot mobbing i barnehagen. Vi må være til stede, være observante og vise forståelse ovenfor barna. Barn legger også merke til hvordan de ansatte snakker til hverandre og om hverandre. Vi er derfor opptatt av å gå frem som gode eksempler i barnehagen, og skape et godt arbeidsmiljø i barnehagen vår.

Foreldrene har også en viktig rolle i det forebyggende arbeidet. Arbeidsutvalget, bestående av foreldre, har opprettet en foreldreplakat som tar for seg noen punkter om hvordan de ønsker at foreldrene skal oppføre seg og bidra i dette arbeidet. Denne plakaten finnes på vår hjemmeside.

Dersom mobbing oppdages, har vi i barnehagen en aktivitetsplikt. Vi følger handlingsplanen for Bærumsbarnehagen. Denne forplikter oss til å lage en skriftlig handlingsplan i tilfeller der vi må iverksette tiltak. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

LIKESTILLING OG LIKEVERD

Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet. (Rammeplanen)

De ansattes tvil skal alltid komme barnet til gode. Med dette mener vi gjennom å tvile på vår egen forutinntatthet åpner vi opp og rommer barns forskjellighet og at barnas menneskeverd kommer først. Tvilen er sentral for å holde blikket åpent og nysgjerrig for oss som ansatte. Når

vi er nysgjerrige på hva barna faktisk er opptatt av kan vi bygge videre på det de viser interesse for. Når vi blir med på leken og utforskningen fordi vi selv faktisk lurer på hva som skjer i møte med et materiell, så blir også vi voksne med-forskere og med-lekere. Det oppstår en sann gjensidig utforskende og lekende respekt for hverandre både mellom de ansatte og barna og barna imellom. Igjennom å innta denne rollen oppnår vi en dyp anerkjennelse av barnas bidrag inn som legger premisset for den videre utviklingen. Ved å undre oss og være nysgjerrige til hele barnegruppas bidrag, vil vi også kunne ivareta alles forskjellighet uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuelle orientering, kjønnsidentitet, etnisitet, kultur, sosiale status, religion og livssyn. Ved å la tvilen alltid komme barna til gode, handler vi ifra nestekjærlighet med et ønske om at den enkelte skal få rom til å utvikle seg fra der de er.

Gjennom «dynamiske rom som arbeidsform» er vi opptatt av variasjon i lekemateriell. Det er viktig for at alle barn skal kunne finne noe de synes er spennende og for at alle barn skal finne noe i materialet hos oss som de kan identifisere seg med. Variert, nøytralt og tilgjengelig lekemateriell for alle barn er vesentlig for å jobbe med likeverd. Hvilket materiell barna får leke med skal være uavhengig av hvem de er som person, slik at det ikke skal oppstå ulikheter igjennom hvilket materiell tilbud barna får.

BÆREKRAFTIG UTVIKLING – EN KLIMAKLOK KUMMUNE

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi, og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen har derfor en viktig oppgave i å fremme verdier, holdninger og praksis for mer bærekraftige samfunn. (Rammeplanen).

Klimaklok kommune er en flerårig satsning som skal bidra til det grønne skiftet i Bærum. Jarenga Barnehage er en del av satsingsprosjektet «grønt flagg» - en miljøsertifiseringsordning rettet mot barnehager og skoler. Formålet er å styrke bærekraftig utvikling gjennom miljøundervisning. Vi har en miljøhandlingsplan med klare mål som gjør at vi hele tiden jobber med de klimautfordringene vi står ovenfor. Arbeidet med en grønnere kommune er noe som hele tiden står på agendaen i barnehagehverdagen. Vi tenker gjennom forbruk, innkjøp, gjenbruk og har fokus på å minske matsvinn.

I Jarenga i ønsker vi å lære barna at vi må ta vare på kloden vår, det finnes ingen planet B. For å bevisstgjøre barna på dette jobber vi blant annet med kildesortering, plukking av søppel, vi marker jorddagen, lærer om naturen, oppfordrer til å la bilen stå samt arbeider med kommunens klimasatsning «grønt flagg». Vi gir barna tid og anledning til å stille spørsmål, reflektere og lage egne forklaringer på problemstillinger, og til å delta i samtaler om det de har erfart og opplevd. Gjennom arbeidet vårt med dynamiske rom setter vi også gjenbruk høyt.

Vi har få parkeringsplasser i barnehagen vår, og vi oppfordrer alle som kan til å bruke miljøvennlig transport – enten det er bussen eller sykkel.

LIVSMESTRING OG HELSE

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelsers og mobbing. (Rammeplanen)

Jarenga barnehage skal være et trygt sted å være for alle barn. Her skal barna få oppleve samspill med ansatte og barn, følelsen av å tilhøre et større felleskap og lære seg å bygge relasjoner, og å holde på disse. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Trygg tilknytning og nære relasjoner bidrar til at barn blir mer robuste i møte med senere belastninger, blant annet fordi de får god erfaring med å

søke hjelp og støtte når noe blir vanskelig. Vi ønsker å skape trygghet og tro på egne evner gjennom lek og utforskning, mestingsopplevelser og sensitive ansatte som fanger opp barnas uttrykk, signaler og behov.

Vi leter bevisst etter muligheter i hverdagen der barnas smil, glede og latter kan bekreftes og deles. Barns nysgjerrighet og indre motivasjon til å utforske, leke og holde på med noe de opplever som interessant skal ha betydning for pedagogiske valg. Jarenga er en barnehage i forandring. Vi kan ikke forandre barnet, men vi kan forandre miljøet, og tilpasser miljøet etter barnas spor - her og nå.

Fysisk aktivitet fremmer barnas bevegelsesglede, motoriske utvikling og mestring. Vi gir derfor rom for aktiv og kroppslig lek både ute og inne. I barnehagen har vi et stort grovmotorisk rom som vi kaller for PULS. På dette rommet kan barna klatre, huske, spille innebandy, danse, ha yoga eller andre spennende aktiviteter. Her får barna utfolde seg, og vi voksne kan tilrettelegge miljø etter barnas spor. Vi legger opp til at vi kan ta spontane turer med barna, kanskje i forbindelse med et prosjekt eller på søken etter nytt og spennende materiell. Hos oss finnes også vår helt egne grillhytte så man kan ta lunsjen ute foran bål.

Ved å ha hvilestund i barnehagen gir vi også barna mulighet til ro og avslapping i en aktiv barnehagehverdag, og skaper balanse mellom aktivitet og hvile. Vi er opptatt av barns søvn, og støtter oss til søvnforskning når det gjelder dette. For oss er det viktig at vi kan vekke barna når de går over i en lett søvnfase, hvor det er naturlig å våkne.

Måltidene i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner. I Jarenga har vi egen kokk som tilrettelegger for varierte og næringsrike måltider, og han har et bevisst forhold til hva som serveres. Hver måned får foresatte tilsendt menyen slik at man kan holde seg oppdatert på hva barna spiser. I tillegg har vi en fast matpakkedag i uken.

BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling. Barnehagen skal være en kulturarena hvor barna er medskapere av egen kultur i en atmosfære preget av humor og glede. Barnehagens fysiske miljø skal være trygt og utfordrende og gi barna allsidige bevegelseserfaringer. Personalet skal utforme det fysiske miljøet slik at alle barn får muligheter til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter, og slik at leker og materiell er tilgjengelig for barna. (Rammeplanen)

Omsorg

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. (Rammeplanen)

Omsorg skal prege alle møter vi har med barn i løpet av dagen f.eks under lek, stell, måltider, påkledning osv. Hos oss er vi opptatt av å lære og kjenne barna, samt se alle deres unike behov. I barnehagen handler omsorg om relasjoner mellom ansatte og barn, og om barns omsorg for hverandre. Omsorgsbegrepet dreier seg om mer enn bare kos, trøst og tilsyn. Det innebærer at de ansatte møter barn med åpenhet, nysgjerrighet, blikkontakt og ett fang når det trengs. Vi legger til rette for et godt leke-, lærings- og utforskningsmiljø, dette er også en form for omsorg.

Gjennom arbeidet vårt med TETT PÅ streber vi etter å øke kvaliteten i relasjoner med barn, og har som mål å nettopp være TETT PÅ. Vi skal være sensitive voksne i møte med barn, og vise

de at hos oss møter du voksne som tar deg på alvor og som anerkjenner dine behov. Ved å jobbe tett på dynamiske rom i barnehagen lærer vi også å følge barns spor og fange opp deres interesser. Dette er fine måter å vise barna omsorg i hverdagen på, og de får oppleve at deres ønsker er viktige og blir satt ut i livet.

Lek

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. (Rammeplanen)

Leken er den viktigste delen av barnas hverdag. Leken har en egenverdi. Barn leker fordi de har lyst til det. Leken er lystbetont, frivillig og spontan. Gjennom den spontane, frie og egeninitierte leken kan barna utfolde seg, etablere selvfølelse, føle mestring, ta initiativ og utvikle fantasi og kreativitet. Leken er også en sentral arena for læring. Her tilegner barna seg sosiale ferdigheter, motorikk, språk og kognitive evner. I leken tar barn med seg sine erfaringer fra egne liv og utforsker, prøver ut og bearbeider dem.

Vår inngang til arbeid med lek er gjennom dynamiske rom. Her legger vi vekt på at barna skal møte varierte og inspirerende omgivelser som innbyr til lek og utforskning. Vi har tro på omgivelsenes kraft. Vi ønsker at lekesoner skal være tydelige, varierte og innbydende. Lekesonene endres i tråd med barnas interesser. Vi jobber for å skape et rikt og variert lekemiljø slik at det finnes noe som treffer alle barn. Hos oss finner du materiell og leker i barnehøyde, slik at barna kan gripe fatt i det de ønsker – når de ønsker det. En kombinasjon av definert materiell som biler, dukker og spader og udefinert materiell som gjenbruksmaterialer og naturmaterialer inspirerer og stimulerer fantasien og kreativiteten hos barna. Vi sørger også for at lekemateriell rulleres i barnehagen, slik at det stadig dukker opp nye lekemiljøer som kan inspirere til ny og dypere lek.

Vi ser på leken som en arena for at barn kan knytte relasjoner til hverandre, og til ansatte. Voksenrollen i forbindelse med lek er varierende. Den innebærer alt i fra å være en aktiv leker, til å være et støttende stillas for de barna som trenger at vi er der, og hjelper de med å finne teknikker som gjør at de får til lek. Denne rollen innebærer også at de ansatte er sensitive for når leken bør skjermes fra andre barn eller voksne, slik at de uforstyrret kan holde på med sitt. Det er ikke alltid de ansatte trengs som aktive lekere i leken, men vi er supportere på siden som kan bidra hvis ting blir vanskelig eller vi ser at barna kan ha glede av en utvidelse av det de holder på med.

Danning

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp. (Rammeplanen)

Danning er en indre motivert, livslang uavsluttet prosess. Danning skjer i møte med andre, det er et sosialt prosjekt. Mennesket blir aldri ferdig dannet, prosessen har ingen klar begynnelse eller slutt. I motsetning til oppdragelse, som har til hensikt å overføre kunnskap, verdier og holdninger, skjer dannelsesprosessen i barnet selv uten noen form for ytre tvang. Danning, og vårt arbeid med danning, ligger derfor i å gi barna muligheten til å vie seg til en mengde ulike aktiviteter og mellommenneskelige forhold.

Dette henger tett sammen med grunntankene som ligger i dynamiske rom som arbeidsform. Her er medvirkning og barnas ønsker, behov og initiativ helt sentralt. Vi bruker barnas egne

innspill inn i utviklingen av miljøet slik at barna får utforske dypere, skape ny kunnskap og utfolde seg. Barnas møter med definert og udefinert materiell i et allsidig og variert fysisk miljø bidrar til at barna kan tenke selv, søke kunnskap, skape kunnskap og reflektere over vedtatte sannheter, samt utvikle etisk vurderingsevne.

Læring

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. (Rammeplanen).

Vi definerer læring som enhver tilegnelse av nye kunnskaper, ferdigheter, evner, vaner og holdninger, som fester seg i kroppen over tid, som følge av erfaringer. Barn lærer i enhver situasjon hvor de samhandler med andre eller miljøet rundt seg. Vi kan ikke vite akkurat hva barna lærer, men vi kan skape et rikt læringsmiljø der et mangfold av nye erfaringer kan dannes. Lek og læring henger tett sammen, og er et tydelig eksempel på at vi som ansatte ikke har full kontroll over barns læringsprosesser (se underkapittel om lek). I all lek skjer læring, men ikke all læring er lek.

Ansvaret til de ansatte er å skape, legge merke til og utvide barns læringsmiljø- og prosesser. Det er viktig for oss å ta vare på de spontane og uformelle læringssituasjonene som oppstår i hverdagssituasjoner. Vi arbeider også med planlagte aktiviteter som bidrar til at vi styrker barna på spesifikke områder, eller kan jobbe med prosjekter over tid.

Gjennom vårt fokus på dynamiske rom legger vi til rette for at barna skal få utforske og oppleve nye situasjoner, temaer, materiell og redskaper. Læringsmiljøet settes i bevegelse, ved at vi følger opp barnas spor og at vi legger ut nye spor. Dette arbeidet bidrar til å stimulere nye læringssituasjoner for barna.

Vennskap og fellesskap

Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov. (Rammeplanen)

Å være venner er å møtes i et forhold hvor den enkelte opplever seg som godtatt og verdsatt for akkurat den hen er. Selv de yngste barna har sterke vennsapsrelasjoner, og mange barn gir uttrykk for at det beste ved barnehagen er å få møte andre barn og leke med vennene sine. Vennskap bidrar til en følelse av deltakelse og fellesskap som igjen bidrar til positiv selvfølelse. Å etablere vennskap og opprettholde dem er en viktig faktor i sosialiseringssprosessen og en forebyggende faktor mot uheldig og negativ utvikling.

Vennskap mellom barn blir utviklet gjennom de ulike møtene barna får og har hatt. Møtene mellom barn kan være både korte og lange. Et blikk som varer kun ett sekund kan være med på å holde fast ved en forståelse av et felles vi. Det blir selve møtet som er viktig, her bekrefter barna hverandre, eller de korrigerer hverandre dersom det oppstår uenigheter, og de blir kjent med hvem de selv er i møte med andre.

Hos oss er vi opptatt av å legge til rette for de magiske møtene ved å skape dynamiske rom med materiell som ikke bare har en fasit. Rommene våre skal være så tiltalende at barna får lyst til å utforske og leke, og komme tilbake for å gjenoppta og /eller utvikle leken enda mer. Da legger vi til rette for at gjentatte møter skjer og at vennskap kan oppstå.

De ansatte har en sentral oppgave i å hjelpe barna med å bygge relasjoner til hverandre. Vi vet at vennskap er dynamiske, og vi legger til rette for at alle barn skal få oppleve magiske møter. Opplevelser i store og små grupper og på tvers av baser kan også være i introduksjonen til nye fellesskap og vennskap. Vi mener det er viktig å være oppmerksom på at gryende vennskap kan være skjøre. Observante ansatte legger merke til når barn knytter bånd, og vi skal være vare slik at vi ikke forstyrrer slike prosesser. Da kan det være viktig å ikke foreta en gruppeinndeling som skiller barna, eller henvise dem til faste plasser ved matbordet eller i samlingskroken. Vi følger barnas spor og vet at spor fra noen barn kan være en fin innfallsvinkel for lek hos noen andre.

Kommunikasjon og språk

Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk, herunder tegnspråk. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremme kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling. (Rammeplanen).

Kommunikasjon og språk hos barn er noe som utvikler seg i ulikt tempo, og i rykk og napp. Barns mimikk, blikkontakt, kroppslige uttrykk, ordforråd, fonologiske uttale, begrepsforståelse og setningsoppbygging er noen aspekter av språk og kommunikasjon. Hos de aller fleste barn utvikler de kommunikative og språklige ferdighetene seg eksplosivt igjennom barnehageårene.

Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Det er den ansattes rolle å se, tolke og følge opp barns kroppslige og verbale uttrykk på en god måte. Ved å bygge gode relasjoner mellom barn og ansatte, vil barna kunne føle seg trygge og oppleve glede ved å uttrykke seg. Vi vet at barn lærer best når de holder på med noe de er opptatt av og interessert i.

Arbeidet med dynamiske rom handler om å komme sammen om det felles tredje, som i seg selv er en språkstimulerende mulighet. Vi følger barns spor og vi tilpasser lekemiljøet deretter samtidig som vi legger til rette for nye impulser og erfaringer for barna. Da opplever vi at materiellet inviterer til lek, og verner om barnas felles referanser til å snakke sammen og indre motivasjon til å fortelle, undre seg og stille spørsmål.

De ansatte selv er en vesentlig del av språkmiljøet i barnehagen og vi er bevisste at det å bade barna i et rikt og variert språk er viktig for språkutviklingen. Ulike opplevelser med fortelling, høytlesning, drama, sang, rim og regler er språkstimulerende aktiviteter som må formidles på en måte som gjør at alle barn kan delta ut ifra egne behov og forutsetninger. Barnehagen vår rommer flere språkvarianter, og vi vil arbeide for at tospråklige får en god språkutvikling både på førstespråket og andrespråket.

Vi oppfordrer til bruk av morsmål i hjemmet, og stimulerer til bruk av morsmål mellom ansatte og barn i barnehagen med samme språk. Et godt utviklet morsmål er en forutsetning for den videre språklige utviklingen.

Bærum kommune har utviklet en «Standard for språkarbeid Bærum kommune», se barnehagens hjemmeside.

Barns medvirkning

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. Barnehageloven §1 og §3, Grunnloven § 104 og FNs

barnekonvensjon art 12 nr 1. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen. (Rammeplanen).

Gjennom vårt fokus på dynamiske rom legger vi til rette for et inkluderende fellesskap. Her skal alle barn få muligheten til å medvirke ved bruk av kroppsspråk, verbalt språk og uttrykk i ulike situasjoner. De ansatte skal være bevisst på barns ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov. De ansatte må observere og følge opp alle barns ulike uttrykk og behov. Videre observerer vi og er nysgjerrige i møte med aktiviteter i barnehagen for å kunne plukke opp barnas signaler.

Ved å følge barnas spor opplever de at deres interesser blir tatt på alvor. Tenk deg å være 4 år, og du elsker virkelig ekorn. En dag du kommer i barnehagen ser du ekornspor på gulvet, nøtter på veggene, og jammen meg ser du ikke ekorn i flere kriker og kroker i barnehagen din.

Vi er åpne for at våre planer kan endres underveis i møte med barna. Dette er deres verden og de skal få muligheten til å påvirke sin hverdag. Barna har ofte spontane tanker om hvordan aktiviteter skal gjennomføres. Barna kan fort fokusere på noe annet enn det som var planlagt når vi for eksempel er på tur. Vi lager derfor fleksible planer som kan endres i takt med det barna interesserer seg for.

SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling, jf. Barnehageloven § 1. Betegnelsene «hjemmet» og «foreldrene» omfatter også andre foresatte. Samarbeid mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldre og barnehagens personalet har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.

Både foreldrene og personalet må forholde seg til at barnehagen har et samfunnsmandat og verdigrunnlag som det er barnehagens oppgave å forvalte. (Rammeplanen.)

For at barna skal få et godt, og tilpasset tilbud i barnehagen, er det viktig med et godt samarbeid med foreldrene. Vi ønsker et nært og åpent samarbeid basert gjensidig tillit og respekt mellom hjemmet og barnehagen. Dersom dere har spørsmål, opplever utfordringer eller er usikre på noe i forhold til barnehagen ønsker vi at dere spør pedagogisk leder eller styrer. Vi ønsker at foreldrene skal føle seg trygge på at eventuelle uenigheter blir håndtert profesjonelt og ryddig av oss i barnehagen og det skal være trygt å komme å si ifra.

Hos oss legger vi til rette for foreldresamarbeid og dialog med foreldrene gjennom daglig kommunikasjon (levering/henting), foreldresamtaler, foreldremøter, månedsbrev fra base og ledelse. For å sikre et godt samarbeid har vi et AU og et SU som består av foreldrerepresentanter i barnehagen. Gjennom god dialog med disse kan vi ta opp saker som rører seg i barnehagen på en god måte. (Se side 4 for utfoldende informasjon om hva AU og SU er). Når den digitale plattformen til kommunen kommer på plass, vil det bli enda enklere for oss å holde kontakten med hjemmet.

OVERGANGER

Når barnet begynner i barnehagen – tilvenning

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge

for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære» (Rammeplanen).

Våre arbeidsformer rundt tilvenning i barnehagen:

Vi bruker CLASS (se «Beskrivelse av Tett på – kvalitet i bærumsbarnehagen» på barnehagens hjemmeside) og dynamiske rom som arbeidsform og verktøy. Den viser viktige momenter som vi vet er trygghetsfremmende, og dette kan være til hjelp for oss i møte med barna.

Hos oss er vi opptatt av at barna skal møte et godt tilbud fra dag en. De skal møte en dynamisk barnehage som følger opp på barnas interesser og spor. Når barna kan møtes sammen med de ansatte over noe felles tredje, kan vi knytte relasjoner og trygghet over noe barna er interessert i. Det skal være spennende å komme inn i rommene våre, og det skal trigge en nysgjerrighet hos barna. De skal ønske å gå inn i et rom, eller utforske lekemateriell.

Før oppstart:

Vi inviterer til at foresatte og barn kan komme på besøk før sommerferien slik at man kan bli litt kjent med ansatte, se rommene og utforske miljøet vårt. Vi anbefaler at familier besøker barnehagen etter stengt tid slik at barna kan bli kjent med uteområdet. Vi inviterer nye foresatte til et foreldremøte før sommeren hvor vi forteller om barnehagen, tilvenningen og foreldrene får en omvisning i barnehagen og får møtt sin pedagogiske leder. Når dere har fått plass i Jarenga vil dere få et velkomstbrev fra ledelsen med mye nyttig informasjon om barnehagen. Etter hvert som barnegrupper for høsten er satt vil dere få ett eget brev fra basen dere skal gå på. Her vil det stå oppstartstid og være bilder av både ansatte og base.

Barnets første dager i barnehagen:

Hos oss jobber vi etter en foreldreaktiv tilvenningsmodell. Det betyr at barnets første 5 dager i barnehagen er det du som forelder som følger opp barnets rutiner. Du skifter bleie, serverer maten, er sammen med barnet i lek og utforskning, samtidig som en ansatt følger dere igjennom dagen for å lære barnet og kjenne gjennom deg som forelder. Tilvenningen i Jarenga skjer på barnets premisser, som betyr at vi hele veien vurderer barnets trygghet. Dette vil si at tilvenningsperioden kan ha store variasjoner i varighet hos det enkelte barn. I velkomstbrevet dere får når dere har fått tildelt plass kommer en tydeligere plan for tilvenningen.

Tilvenningen i Jarenga barnehage skjer utelukkende på barnets premisser.

Overganger innad i barnehagen og mellom barnehager

Overganger skjer også innad i barnehagen. Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppen» (Rammeplanen)

Det er en stor forandring for barna å gå fra småbarns-base til storbarns-base. Tempo og dagene er annerledes, og de vil møte nye utfordringer. Fra januar og frem til mars begynner barna, sammen en trygg ansatt, å besøke rommene på det nye torget. Hvordan ser det ut på torget, og basene? Har de andre leker enn oss, og hvordan er det å være så nærme kokken? Fra april/mai og frem mot sommerferien vil de besøke sin base jevnlig, og treffe sine nye ansatte. Da har vi en fast dag i uken hvor de besøker basen, og får være med på det som skjer.

Vi har et foreldremøte i mai for overganger innad i barnehagen, hvor dere som foresatte vil få muligheten til å treffe de ansatte, se basen og bli kjent med rutiner/dagsrytme på den nye basen.

Pedagogene vil kunne dele **nødvendig informasjon** til hverandre, i samarbeid med hjemmet, slik at man sikrer at informasjon om allergier, spesielle behov osv blir overlevert. Som foreldre får dere også tilbud om en oppstartssamtale kort tid etter dere har begynt, dette er en frivillig samtale.

Fra barnehage til skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. Barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til og oppstart i skolen. Barnehagen må ha samtykke fra foreldrene for å dele opplysninger om enkeltbarn til skolen. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner. Barna skal få bli kjent med hva som skjer i skolen og i skolefritidsordningen. (Rammeplanen).

Hos oss skal det være litt ekstra stas å bli førskolebarn. Det siste året er spesielt, og de er nå størst av alle barna i barnehagen. Barna i førskolealder går på forskjellige baser, men vil ha en felles førskolegruppe når det lar seg gjøre. Noen år er vi mange førskolebarn, og må lage flere grupper. Navnet på disse gruppene blir bestemt av barna hvert år. Da har de en avstemning med forslag på navn og vinneren blir årets navn. På denne måten kan de «eie» gruppen sin enda mer.

I barnas siste barnehageår vil førskolegruppene ha fokus på lek og læring. Det er viktig at barnehagen ikke oppleves som en skole, men vi skal igjennom en del fokusområder som både vi og skolen tenker er viktig før skolestart. Det er viktig at barna kan kle på seg selv, gå på do selv, og ta ansvar for sine ting. Om barnet ikke kan lese, eller snakke så godt norsk, så er ikke dette så farlig. Det er helt normalt, og de vil lære dette på skolen av kompetente lærere. I barnehagen har vi fokus på å knytte relasjoner, barns selvstendighet og sosial kompetanse.

Vi er heldige som ligger rett ovenfor Jar skole, som de fleste barna hos oss skal begynne på. Vi har ett tett samarbeid med skolen, og vi får også lov å bruke uteområdene deres for turer og lek. Vi får besøk av skolen på vårparten og har møter med dem i forberedelsene til skolestart. Kommunen har et helhetlig opplæringsløp som vi følger, dette kan dere lese mer om på barnehagens hjemmeside.

I mai leverer vi inn overføringsskjemaer som er fylt ut sammen av pedagog og foreldre. Dette gjøres i en foreldresamtale som gjerne gjennomføres i april. Her står det viktig informasjon om barnet som skolen trenger, og barna får også muligheten til å si litt om sine tanker rundt skolestart. Barn med nedsatt funksjonsevne eller som har hatt oppfølging av spesialpedagog i barnehagen vil det være egne overføringsmøter for (med skole, barnehage og foreldre).

BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen. (Rammeplanen).

Planlegging

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen. (Rammeplanen).

I Jarenga barnehage jobber vi systematisk med planleggingsarbeid på flere nivåer igjennom året. Planleggingen skjer både på base-, torg, og barnehagenivå. Fokuset i planleggingsarbeidet er knyttet til enkeltbarn og barnegruppers trivsel og utvikling i større og mindre størrelser.

Dynamiske rom er en prosessuell arbeidsform som gjennomsyrrer arbeidet med barnehagens planleggingsarbeid. Observasjoner, dokumentasjon, løpende vurderinger, refleksjoner, samtaler med barn og foreldre samt samtaler oss ansatte imellom skaper grunnlaget for planene som legges. Den systematiske observasjonen skjer løpende igjennom ansattes nærvær med barna i de daglige aktivitetene. Disse observasjonene er en veldig stor del av grunnlaget for planene som legges. Vi jobber stadig med å legge ut spor til barna, og ikke minst plukke opp spor som barna legger ut for oss; Hva er barna opptatt av nå? Det er den viktigste ledestråden vi har når vi skal planlegge for barnehagens innhold. Vi jobber også tett med rammeplanen og årsplanen, som alle ansatte i barnehagen hos oss har kjennskap til. Igjennom møtevirksomhet får vi tid til å snakke sammen om hva vi opplever at barna er opptatt av, og her snakker vi også om hvordan vi kan bidra til å videreutvikle det vi har sett barna er opptatt av, hva vi ser at barnegruppen trenger og hva vi plukker opp at enkeltbarn har behov for.

Vurdering

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Hovedformålet med vurderingsarbeidet er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen (Rammeplanen).

Vurdering av det pedagogiske arbeidet skjer også på flere nivåer i barnehagen. Refleksjonsarbeid og veiledningsarbeid er viktige elementer av vurderingen av det pedagogiske arbeidet. Det at dynamiske rom er et kontinuerlig arbeid gjør det helt nødvendig at vi snakker om og vurderer praksisen vi har jevnlig. Sentrale spørsmål vi tenker rundt er:

- «Hva er et godt fungerende dynamisk rom for denne barnegruppen nå?»
- «Er det noe som ikke fungerer godt? Hvorfor? Hva gjør vi med det?»
- «Hva er barna egentlig nysgjerrige på nå?»
- «Er tilbudet variert og innbydende?»
- «Hvordan kan vi utfordre og utvide barnas lek, utvikling og nysgjerrighet der de er akkurat nå?»
- «Hvilke mål fra rammeplanen når vi igjennom dette arbeidet?»
- «Hvordan har de ulike barna det i barnehagen nå? Trives de? Er det noen vi må se nærmere på, legge til rette for på andre måter enn det vi gjør i dag?»

Gjennom det systematiske arbeidet vårt med TETT PÅ vurderer vi vårt arbeid med barna. Vi har jevnlig veiledning som bygger på praksisfortellinger, TETT PÅ sin faglige plattform og observasjoner av ansattes samspill med barn. Her ser vi på hva vi kan forbedre, samt hva som allerede fungerer godt.

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten. (Rammeplanen)

Dokumentasjonsarbeidet hos oss henger igjen tett sammen med det kontinuerlige arbeidet med dynamiske rom.

Vi i Jarenga dokumenterer blant annet gjennom å ta bilder av prosesser, praksisfortellinger og observasjoner. Planlegging og evaluering dokumenteres gjennom månedsbrev fra hver base. Her evalueres forrige måned, og neste måned planlegges med mål. Temaer og prosjekter vil variere fra base til base, da utgangspunktet hele tiden er barnas spor og interessefelt. Dokumentasjon er også en viktig del av synliggjøringen av hvordan vi i Jarenga oppfyller kravene i barnehageloven og rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver.

Vi er tett på barna i deres leke- og læringsprosesser og dokumentasjon er et viktig verktøy for å bidra til utvikling og kontinuerlig progresjon. Dette er en sirkulær prosess; ved å ta bilder av lærings- og lekesituasjoner, skrive observasjoner og praksisfortellinger kan vi oppdage nye spor av hva barna er opptatt av. Dette kan gi nye bidrag inn til vårt planleggingsarbeid, hvordan de ansatte utvider og inspirerer til videre lek og læring. Dokumentasjonen er også utgangspunkt for refleksjoner og pedagogisk veiledning.

Barn har rett til vern om sin personlige integritet. I dokumentasjonsarbeidet i barnehagen står vi som ansatte i etiske problemstillinger som vi også må gjøre overveininger og refleksjoner rundt. Hvilke bilder tar vi av barna? Hvilke bilder sender vi ut eller henger opp? Hvordan og hvor lagrer vi bilder og annen dokumentasjon? Og hvordan ivaretar vi enkeltbarnets meninger i bilder vi tar av grupper med barn?

Det er viktig for oss at dere vet at dere som foreldre har rett på både innsyn og få utlevert dokumentasjon om egne barn i barnehagen. Dere har også rett til å få slettet eller korrigert opplysninger som er feil eller misvisende. Dersom barnehagen skal utlevere personopplysninger om barnet til andre instanser der det ikke foreligger lovhjemmel, må foreldrene samtykke til dette. Kravet om samtykke fra foreldrene gjelder ikke i tilfeller der personalet deler personopplysninger med barnevernet for å oppfylle opplysningsplikten i barnevernsloven §22.

BARNEHAGENS PEDAGOGISKE ARBEID

Barnehagens arbeidsmåter

Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning og gi barn mulighet for medvirking. Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet. Valg av arbeidsmåter gir mulighet for å gjøre barnehagens innhold spennende og variert. (Rammeplanen)

I årsplanen har dere så langt lest at vi i Jarenga barnehage er opptatt av å følge barns spor. Vi lager månedsplaner som kan bli endret nettopp fordi vi ser at barna plutselig blir opptatt av noe helt annet. Dynamiske rom er vår arbeidsform. I dynamiske rom jobber vi for å utvikle det vi kaller for «godt fungerende rom». Dette er rom som innbyr barna til lek, utforskning, utfoldelse og nysgjerrighet. Ved å møte materiell som er både definert og udefinert vil barna bli kjent med, gjøre seg erfaringer med og få kunnskap om disse materialene og seg selv. Gjennom dette arbeidet så tilbyr vi en fleksibel og dynamisk barnehage som stadig er i endring for å gi barna nye impulser og opplevelser, i tråd med hva de er opptatt av. Dette gjør vi ved for eksempel: å tilføre nytt materiell, endre på mengden materiell, bytte ut materialet med noe annet også videre. Vi dokumenterer og vurderer underveis, og undrer

oss sammen med barna. Vi arbeider systematisk med TETT PÅ for å øke kvaliteten i relasjonene med barna, og for å kunne gi de et så godt og variert tilbud som mulig.

Progresjon

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barn skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper for varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø. Barna skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter. (Rammeplanen)

De fleste barn begynner i barnehagen rundt 1 års alder og skal være hos oss til de er blitt 5-6 år. For oss er det viktig at disse barna møter ett variert tilbud som er tilpasset deres behov. Gjennom arbeidet vårt med dynamiske rom sørger vi for et lekemiljø som stadig er i forandring, og kan tilpasses barns interesser. Gjennom å møte et miljø i forandring vil de kunne utvikle seg, lære og oppleve fremgang gjennom lek, nysgjerrighet og utforskning. Gjennom arbeidet vårt med TETT PÅ vil vi hele tiden vurdere og reflektere over egen praksis, og vi kan tilpasse barnehagehverdagen ut fra det. De ansatte lærer å kjenne barna godt og vil bruke kunnskapen sin i arbeidet.

Gjennom barnehagens månedsbrev, og årsplan kan dere se hvordan vi jobber med ulike rom og prosjekter som sørger for progresjon i barnehagens innhold.

Barnehagens digitale praksis

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna. Samtidig skal digitale verktøy brukes med omhu og ikke dominere som arbeidsmåte. Barnehagen skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier. (Rammeplanen)

Vi kartlegger hva vi har av kompetanse og hvordan vi skal bruke digitale verktøy i barnehagen. Vi har et mål om å utarbeide egne retningslinjer i barnehagen for skjermbruk og hvordan vi skal jobbe med digitale verktøy hos oss. Akkurat nå er vår digitale praksis sentrert rundt bilder, filmer og evt søk etter informasjon på internett. Vi skal i løpet første halvår i 2024 inn i Bærumbarne, som er Bærum's digitale plattform. Denne appen skal bidra til enklere kommunikasjon mellom barnehage og hjem.

BARNEHAGENS FAGOMRÅDER

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barnas lek danner et viktig grunnlag for arbeidet med fagområdene. Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag. (Rammeplanen)

Kommunikasjon, språk og tekst

«Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk,

språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.

I barnehagen skal barna få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger som kilde til estetiske opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og kultur. Personalet skal invitere til utforskning av både muntlig språk og skriftspråk.» (Rammeplanen).

Ved å arbeide med dynamiske rom som arbeidsform får barna utviklet språk og språkforståelse i samhandling med udefinert og nytt materiell. Vi gir de rike opplevelser, med et miljø i forandring som er med på å gi de erfaringer med ord, uttrykk og mulighet for lek med språk. Gjennom arbeidet med varierte typer litterære tekstformater skaper vi nye potensialer i rommene og miljøet barna omgis av. Dette kan skape felles referanserammer for lek og samtale. Det er bare fantasien som setter grenser. Rødt, gult og oransje silkepapir innbyr fort til å leke flammer og brannslukking under brannvern-uka når «brann» er prosjektlederen, mens de samme fargene på silkepapir innbyr kanskje til lek og utforskning av blomster og sommerfugler på våren når snøen smelter og dette kommer frem.

I arbeidet med kommunikasjon, språk og tekst er barna både mottakere av nye impulser og igangsettere eller bidragsyttere. Forestillinger, samlingsstunder, høytlesning og sang skjer både planlagt og impulsivt. Når et barn begynner å synge «bæ, bæ lille lam» så blir en ansatt med, og kanskje sprer det seg videre til at flere barn henger seg på, og plutselig er en samlingsstund allerede i gang. Når vi følger barnas spor, vil barna også kunne bruke språket sitt for å uttrykke det de ønsker.

Vi har et eget bibliotek i barnehagen, med rikt utvalg av bøker der vi kan hente bøker til bruk på baser og torg. Hver base har bøker tilgjengelig som barna selv er med på å velge ut.

Kropp, bevegelse, mat og helse

Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser. (Rammeplanen)

I Jarenga barnehage er vi opptatt av at alle barn skal få positive opplevelser med kropp og bevegelse, og få ett sunt forhold til mat og helse. Vi tilrettelegger for allsidig og variert fysisk aktivitet og hvile. I kroppslig lek får barna erfaringer med egne og andres grenser.

Inne har vi ett grovmotorisk rom, PULS, hvor barna kan boltre seg med lek i ribbevegg, bygging med puter, trene balanse, kaste ball, danse og mye mer. Vi har også dråpe, et vannlekrom, som innbyr til sansemotorisk utfoldelse. Videre har vi et stort uteareal som gir rom for utforskning og bevegelsesglede. Ute finner du ulike balansestasjoner, fotballbinge, sandkasser, store gressplener, bakker, skråninger og sykkelvei. Vi har også egen kjøkkenhage hvor barna kan plante grønnsaker og urter, og følge veien fra ett lite frø til et fullverdig måltid. Sammen med barna lærer vi at selv uteplassen kan være dynamisk og den kan brukes på ulike måter. Vi kan for eksempel bygge en spennende hinderløype som stadig kan forandres.

Jar tilbyr gode turområder med ulendt terreng, skogen og ikke minst; barnas beste lekeplass – den fantasiverden de skaper selv. Hos oss lærer vi barna å bruke miljøet og materiell de finner til utforskning, lek og læring. Vi følger barnas spor, og på tur kan vi godt havne et helt annet sted enn først tenkt, fordi barna finner noe spennende på veien. Turen er et mål i seg selv, det betyr at dersom barna stopper opp ved en hundebæsj og synes det er spennende, så er har vi tid til det og det er nettopp det som er målet for turen, de små opplevelsene som dukker opp på veien. Alle baser har en fast matpakkedag. Basen forlater torget sitt denne dagen, noen går ut av huset på tur, mens andre går tur på huset eller i barnehagens eget uteområde hver uke.

Vi har egen kokk som lager alle måltider fra bunnen av. Kokken setter opp meny i tråd med helsemyndighetenes kostholdsråd.

Kunst, kultur og kreativitet

Barnehagen skal formidle verdier, kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap (Barnehageloven § 2). Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlaget for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon. (Rammeplanen).

Kreative aktiviteter er en del av barnehagens hverdag. Et mangfold av kulturuttrykk vil gi barn verdifulle opplevelser. Det vil lære dem å uttrykke seg gjennom det kulturelle språket. Barnekulturen skapes gjennom leken og barnehagens oppgave blir å utvikle, bevare og stimulere barnets nysgjerrighet og forskertrang, så rikt og allsidig som mulig. Kulturelle opplevelser og å skape noe felles bidrar til samhörighet.

Hos oss skal barna få lov å eksperimentere og leke med kunstneriske uttrykk. Barna får oppdage hvordan ulikt materiell kan brukes i estetiske prosesser og gir skaperglede, og bidrar til utforskertrang og undring. Arbeidet med kunst hos oss er både at barna opplever ulike kunstneriske uttrykk og at det selv er med på å skape kunst. De kunstneriske prosessene er det som stå i fokus hos oss, ikke nødvendigvis resultatene prosessene gir. Mengden materiell er av betydning; det er ikke spennende med ett rytmeegg, men hva skjer om vi samler mange rytmeegg sammen? Da blir leken og betydningen noe helt annet. Vi forsker på materiell som vi ser at barna er opptatt av, og som samtidig ikke er «typisk lekemateriell». Vi har tidligere fylt ett rom fullt av Q-tips, et annet rom ble fylt med støpe-rør og stadig bringer vi inn nye udefinerte materialer som barna får utforske over lang tid. Barnas bidrag inn i rommene er våre ledetråder for hvordan progresjonen i rommene utarter seg. Fantasien og kreativiteten får utvikle seg i takt med rommets utvikling.

Natur, miljø og teknologi

Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling. Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider. (Rammeplanen)

Barnehagen skal legge til rette for at barna får et mangfold av naturopplevelser og får oppleve naturen som arena for lek og læring. Barnehagen skal legge til rette for at barna kan forbli nysgjerrige på naturvitenskapelig fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskap. Gjennom opplevelser i friluft året rundt ønsker vi at barna skal føle tilhørighet og omsorg for naturen og dens mangfold. Ved å stimulere barnas evne til kritisk tenkning og lære dem å stille spørsmål bidrar vi til at barna lærer av naturen og utvikler respekt og forståelse for hvordan sammenhengen mellom mennesker og naturen er av betydning for bærekraftig utvikling.

Bærum er som nevnt en klimaklok kommune og i Jarenga barnehage ønsker vi å bidra til at barna skal forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden. Et lavere forbruk er nødvendig, og på tur kan vi samle naturmateriell. Vi ser på naturmateriell som inspirerende og det gir barna mulighet til kreativ lek.

I barnehagen er vi opptatt av gjenbruk og vi har fokus på å være miljøbevisste. Ved å plukke søppel med barna bidrar vi til å skape miljøbevissthet også hos de. Vi kildesorterer og utforsker muligheter som ligger i materialet. Barna ser kreative løsninger, det vi tradisjonelt anser som

søppel kan bli til noe nytt og spennende. Barna får utforske, og plutselig er melkekartongen en båt. Neste dag er den kanskje forvandlet til et hus. Barna setter spor, og vi følger dem. Hos oss forkaster vi ikke noe materiell før vi har fått utforsket og undret oss over dem.

Vi har vår helt egen grillhytte og kjøkkenhage i barnehagen. I kjøkkenhagen ønsker vi å fremme barnas forståelse for biologisk mangfold. Barna får oppleve at et frø begynner å spire, og at det med stell og omsorg fra oss kan bli til noe vi kan spise. Kan vi lage noe til kokken som han kan lage mat av kanskje? Vi har insekts-hoteller og blomsterbed som tar vare på insektene som besøker barnehagen vår, og det bidrar til et godt økosystem.

Antall, rom og form

Fagområdet handler om å oppdage, utforske og skape strukturer og hjelper barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet. Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreative og skapende. Arbeid med fagområdet skal stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning. (Rammeplanen)

Matematikk i barnehagen handler ikke om det samme som matematikk på skolen. Gjennom arbeid med antall, rom og form skal barnehagen jobbe med å stimulere og støtte barnas matematiske oppfatning. Gjennom lek og aktiviteter eksperimenterer barn med tall, mengder, sortering og rom-orientering. Det vi i det daglige kaller for «å rydde leken», er i barnehagesammenheng å jobbe med matematikk. Da står sortering og kategorisering av lekemateriell i sentrum og dette er med å skape en begynnende forståelse for blant annet mønster, gjentakelser, strukturer og systemer. De ansatte hos oss bruker matematiske begreper, stiller spørsmål og motiver barn til logisk resonnement og problemløsning. Hos oss jobber vi med hverdags situasjoner og tilrettelagte aktiviteter som spill, bøker, musikk og andre redskaper som motiver barna til å utforske matematiske sammenhenger. Vi jobber med «jeg er større enn deg», «du er mindre selv om du er eldre». Hva er over, bak, foran og under? Samtidig, gjennom å bruke udefinert og spennende materiell, kan vi jobbe med antall, rom og form på ulike måter.

Etikk, religion og filosofi

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger. Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold. (Rammeplanen)

Barna skal erfare og få kjennskap til kristne verdier og grunnsyn, samt andre religioner og livssyn. Vi markerer merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen vår. Vi skal gi rom for barnas opplevelser, samtaler, erfaringer og tanker om religion, etikk og livssyn. Vi følger barnas spor, og sammen undrer vi oss over tematikken. Barna skal få en forståelse for at det finnes ulike måter å tenke og leve på. Vi skal møte barnas undring rundt store og spørsmål som dukker opp.

Igjennom året og årstidene møter barna situasjoner som vekker filosofiske og eksistensielle spørsmål, og her møter vi dem og står i undringen sammen med dem. Når våren kommer, gresset blir grønt og insektene kravler fram kan en undre seg over hvor alt sammen var da snøen og kulda fortsatt lå utstrakt over jorda. Eller det kan være gjennom funnet av en død mus at spørsmål om livet og døden kommer opp.

Etikk handler om hvordan vi møter andre mennesker og i grove trekk er den gyldne middelvei en god veileder her: «gjør mot andre det du vil at de skal gjøre mot deg». Barn i barnehagen

møter daglige dilemmaer i sine relasjoner der de trukket i ulike retninger. Arbeidet med etikk for oss handler om å skape refleksjon og ruste barna til å gjøre egne vurderinger: «Er det så lurt å gjøre noe jeg vet er galt, selv om vennen min vil ha meg med?»

Nærmiljø og samfunn

Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforskning, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden. (Rammeplanen)

Barnehagen bruker nærmiljøet ofte. Alle baser har en fast matpakkedag i uken, samt at det alltid er åpenhet for spontane turer. Hos småbarna starter de ofte med små turer i vårt eget hus, og på barnehagens uteområde. Deretter går turene til de aller nærmeste turområdene og til skogen. Etter hvert som barna blir eldre utvider tur målene seg og lengre turer finner sted. Hvor vil barna gå? Turdestinasjoner endres i takt med barnas spor. Kanskje vi finner noe på veien som leder oss i en helt annen retning.

Storbarns går uten vogn, og bruker ofte turområdene Sletta, Leikern, Jarmyra og Jar Kirke. Turer i skog skal bidra til å videreutvikle barnets kroppsbeherskelse, grovmotorikk, og gi allsidige og varierte bevegelser og utfordringer.

Gjennom barnas og de ansattes mange ulike kulturer og religioner gir vi barna en forståelse av et samfunn i endring. Barnehagen gjenspeiler Norges brede samfunn, blant annet ved å markere samenes nasjonaldag, jul, PRIDE gjennom stolthetsuker, verdensdagen for psykisk helse og andre små og store merkedager. Barna skal også få en begynnende kjennskap til barnekonvensjonen.